

**Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової
адміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка**

Кафедра педагогіки, психології та соціальної роботи

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчально-педагогічної
роботи

Марія БОДНАР

«01» вересня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
РОБОТА СОЦІАЛЬНОГО ФАХІВЦЯ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ
ОСВІТИ

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

спеціальність I10 Соціальна робота та консультування

освітньо-професійна програма Соціальна робота та консультування

Кременець – 2025

Фіголь Н.А. Робота соціального фахівця в умовах інклюзивної освіти: робоча програма для здобувачів освіти, які навчаються за спеціальністю П10 Соціальна робота та консультування. Кременець, 2025 р. 20 с.

Розробник: Фіголь Наталія Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки, психології та соціальної роботи, доцент

Робочу програму навчальної дисципліни схвалено на засіданні кафедри педагогіки, психології та соціальної роботи.

Протокол №1 від 1 вересня 2025 року

В.о. завідувача кафедри

Маріанна Ярощук

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Кількість кредитів: 4	I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення	Нормативна	
Модулів: 1	II0 Соціальна робота та консультування		
Змістових модулів: 4		Рік підготовки:	
Загальна кількість годин: 120		1-й	
		Семестр	
		2-й	
	Лекції		
Тижневих годин для денної форми здобуття освіти: Аудиторних: 4 самостійної роботи студента: 5,5	Освітньо-професійна програма: Соціальна робота та консультування Освітній ступінь: другий (магістерський)	26 год.	6
		Практичні, семінарські	
		28 год.	8
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		66 год.	106
Вид контролю: залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 45% / 55%;
для заочної форми навчання – 12 % / 88%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Освітній компонент спрямований на вивчення теоретичних засад, принципів і сучасних підходів до інклюзивної освіти, міжнародних та національних нормативно-правових основ її організації. Розглядаються особливі освітні потреби дітей і молоді, бар'єри та ресурси їх соціальної включеності, а також особливості взаємодії з родиною та громадою.

Особлива увага приділяється професійній ролі соціального фахівця в системі інклюзивного супроводу, організації міждисциплінарної командної роботи, оцінюванню потреб, кейс-менеджменту, соціальному супроводу та консультиванню. Висвітлюються питання партнерської взаємодії з родиною, забезпечення безбар'єрності, принципів універсального дизайну та розумного пристосування.

Зміст освітнього компонента охоплює питання профілактики та протидії дискримінації, булінгу, стигматизації й соціальній ізоляції, а також проєктування соціальних послуг, програм і соціальних інновацій у сфері інклюзії. Передбачено формування навичок моніторингу результативності соціального супроводу, професійної рефлексії та дотримання етичних принципів соціальної роботи.

Мета освітнього компонента – сформувати системне розуміння принципів інклюзивної освіти та професійної ролі соціального фахівця у забезпеченні права людини на освіту, соціальної включеності, рівного доступу до освітніх і соціальних послуг, психосоціальної підтримки та міждисциплінарної взаємодії.

У результаті вивчення освітнього компоненту здобувач освіти повинен оволодіти такими **компетентностями**:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі соціальної роботи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог
Загальні компетентності (КЗ)	<i>Компетентності, визначені стандартом вищої освіти України за спеціальністю І10 Соціальна робота та консультивання для другого (магістерського) рівня вищої освіти</i> ЗК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 9. Навички міжособистісної взаємодії. ЗК 10. Здатність працювати в команді.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	<i>Компетентності, визначені стандартом вищої освіти України за спеціальністю І10 Соціальна робота та консультивання для другого (магістерського) рівня вищої освіти</i> ФК 2. Здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення. ФК 7. Здатність до професійної рефлексії. ФК 11. Здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи. ФК 12. Здатність до критичного оцінювання соціальних наслідків політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти сформульований у термінах **програмних результатів навчання**:

Програмні результати навчання (ПРН)	<i>Результати навчання, визначені стандартом вищої освіти України за спеціальністю ІІО Соціальна робота та консультування для другого (магістерського) рівня вищої освіти</i> ПРН 6. Самостійно й автономно знаходити інформацію необхідну для професійного зростання, опановувати її, засвоювати та продукувати нові знання, розвивати професійні навички та якості. ПРН 10. Аналізувати соціальний та індивідуальний контекст проблем особи, сім'ї, соціальної групи, громади, формулювати мету і завдання соціальної роботи, планувати раннє втручання в складних і непередбачуваних обставинах відповідно до цінностей соціальної роботи. ПРН 11. Організовувати спільну діяльність фахівців різних галузей і непрофесіоналів, здійснювати їх підготовку до виконання завдань соціальної роботи, ініціювати командоутворення та координувати командну роботу. ПРН 12. Оцінювати соціальні наслідки політики у сфері прав людини, соціальної інклюзії та сталого розвитку суспільства, розробляти рекомендації стосовно удосконалення нормативно-правового забезпечення соціальної роботи. ПРН 17. Самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок.
--	--

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретико-правові засади інклюзивної освіти

ТЕМА 1. Інклюзивна освіта як сучасна модель забезпечення права на освіту.

Поняття інклюзії, інтеграції, сегрегації та ексклюзії. Інклюзивна освіта як складова соціальної інклюзії. Принципи недискримінації, рівності, участі, доступності та поваги до гідності. Бар'єри участі та навчання. Роль соціального фахівця.

ТЕМА 2. Нормативно-правові та міжнародні засади інклюзивної освіти.

Міжнародні стандарти прав людини і права дитини. Конвенції ООН. Законодавство України у сфері освіти, соціальних послуг, захисту прав дітей та осіб з інвалідністю. Порядок організації інклюзивного навчання. ІРЦ та міжвідомча взаємодія.

ТЕМА 3. Здобувачі освіти з ООП: потреби, бар'єри та ресурси.

Поняття ООП. Функціональний і ресурсний підходи. Фізичні, інформаційні, комунікаційні, соціальні, економічні, психологічні та інституційні бар'єри. Сильні сторони дитини, сім'ї та громади. Недопущення стигматизації.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Професійна діяльність соціального фахівця

ТЕМА 4. Соціальна робота в системі інклюзивної освіти.

Функції соціального фахівця: діагностична, профілактична, консультативна, посередницька, захисна, координаційна, організаційна та просвітницька. Взаємодія із закладом освіти, ІРЦ, соціальними службами, медичними та реабілітаційними установами, громадськими організаціями.

ТЕМА 5. Оцінювання потреб і соціальний супровід здобувачів освіти з ООП.

Первинне оцінювання потреб, соціальна діагностика, кейс-менеджмент. Формування цілей, заходів, відповідальних осіб та індикаторів. Моніторинг, перегляд і документування плану підтримки.

ТЕМА 6. Міждисциплінарна команда психолого-педагогічного супроводу.

Склад і функції команди. Розподіл відповідальності. Комунікація, фасилітація командних зустрічей, спільне прийняття рішень. Запобігання професійним конфліктам.

ТЕМА 7. Взаємодія соціального фахівця з родиною дитини з ООП.

Сімейно-центрований і партнерський підходи. Виявлення ресурсів і потреб сім'ї. Консультування, просвіта, підтримка батьків. Запобігання соціальній ізоляції та звинуваченню родини.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Соціалізація, адаптація та технології підтримки

ТЕМА 8. Соціальна адаптація та соціалізація дітей і молоді з ООП.

Соціалізація, адаптація та включення. Соціальні ролі, комунікація, самооцінка, приналежність. Роль однолітків. Підтримка переходів між рівнями освіти та підготовка до самостійного життя.

ТЕМА 9. Соціально-педагогічні технології підтримки в інклюзивній освіті.

Кейс-менеджмент, наставництво, медіація, фасилітація, консультування, тренінгові технології, робота з групою, підтримка позитивної поведінки, цифрові інструменти.

ТЕМА 10. Профілактика дискримінації, булінгу та соціальної ізоляції.

Форми дискримінації і стигматизації. Ознаки булінгу та ізоляції. Профілактичні програми. Робота з потерпілими, свідками та ініціаторами агресивної поведінки у межах професійної компетентності. Безпечне освітнє середовище.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Безбар'єрність, кризова підтримка та проєктування

ТЕМА 11. Безбар'єрність, універсальний дизайн та розумне пристосування.

Фізична, інформаційна, цифрова та комунікаційна доступність. Універсальний дизайн у навчанні. Розумне пристосування. Альтернативна та додаткова комунікація. Аудит доступності.

ТЕМА 12. Соціальна робота в умовах криз, війни та вимушеного переміщення.

Вразливість дітей з ООП у кризових ситуаціях. Безпека, безперервність освіти, психосоціальна підтримка, перенаправлення. Підтримка ВПО. Інклюзивна гуманітарна допомога.

ТЕМА 13. Проєктування соціальних послуг і програм підтримки.

Виявлення проблеми, цільової групи, мети, завдань, результатів та індикаторів. Теорія змін. Ресурси, партнери, оцінювання ефективності, соціальні інновації. Захист соціального проєкту.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					Кількість годин				
	денна форма здобуття освіти					заочна форма здобуття освіти				
	у тому числі					у тому числі				
	усього	лекції	практичні	лабораторні	самостійна робота	усього	лекції	практичні	лабораторні	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретико-правові засади інклюзивної освіти										
1. Інклюзивна освіта як сучасна модель забезпечення права на освіту.	8	2	2		4					8
2. Нормативно-правові та міжнародні засади інклюзивної освіти.	8	2	2		4	28	2	2		8
3. Здобувачі освіти з ООП: потреби, бар'єри та ресурси.	8	2	2		4					8
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Професійна діяльність соціального фахівця										
4. Соціальна робота в системі інклюзивної освіти.	9	2	2		5					10
5. Оцінювання потреб і соціальний супровід здобувачів освіти з ООП.	9	2	2		5					9
6. Міждисциплінарна команда психолого-педагогічного супроводу.	9	2	2		5	42	2	2		9
7. Взаємодія соціального фахівця з родиною дитини з ООП.	9	2	2		5					10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Соціалізація, адаптація та технології підтримки										
8. Соціальна адаптація та соціалізація дітей і молоді з ООП.	9	2	2		5					8
9. Соціально-педагогічні технології підтримки в інклюзивній освіті.	9	2	2		5	25		2		7
10. Профілактика дискримінації, булінгу та соціальної ізоляції.	9	2	2		5					8
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Безбар'єрність, кризова підтримка та проєктування										
11. Безбар'єрність, універсальний дизайн та розумне пристосування.	11	2	2		7					7
12. Соціальна робота в умовах криз, війни та вимушеного переміщення.	11	2	2		7	25	2	2		7
13. Проєктування соціальних послуг і програм підтримки.	11	2	4		5					7
Всього	120	26	28		66	120	6	8		106

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма здобуття освіти	Заочна форма здобуття освіти
1.	Інклюзивна освіта: поняття, принципи, моделі та соціальна інклюзія	2	2
2.	Правові механізми забезпечення інклюзивного навчання в Україні	2	
3.	Особливі освітні потреби: оцінювання потреб, бар'єрів і ресурсів	2	
4.	Професійна роль соціального фахівця в інклюзивному освітньому середовищі	2	2
5.	Оцінювання потреб та кейс-менеджмент	2	
6.	Індивідуальна підтримка здобувача освіти з ООП	2	
7.	Міждисциплінарна команда супроводу: координація та фасилітація	2	
8.	Соціальна робота з родиною дитини з ООП	2	2
9.	Соціальна адаптація та соціалізація дітей і молоді з ООП	2	
10.	Технології соціальної роботи в інклюзивному освітньому середовищі	2	
11.	Профілактика дискримінації, булінгу та соціальної ізоляції	2	2
12.	Безбар'єрність та універсальний дизайн у закладі освіти	2	
13.	Соціальна робота в умовах війни, криз і вимушеного переміщення	2	
14.	Проектування соціальних послуг і програм підтримки	2	

Усього годин:		28	8
---------------	--	----	---

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти на семінарських та практичних заняттях

1 бал – здобувач вищої освіти виявляє поверхневі знання і розуміння основних положень навчального матеріалу з ОК, може поверхнево аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки;

2 бали – здобувач вищої освіти виявляє недостатні знання і розуміння основних положень навчального матеріалу з ОК, може поверхнево аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь містить часткові помилки, недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання при розв’язуванні завдань за зразком; користується додатковими джерелами.

3 бали – знання студента є достатньо повними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв’язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв’язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Здобувач вищої освіти здатен на рецензію відповіді іншого студента; здатен опрацювати матеріал самостійно.

4 бали – здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об’єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

5 балів – студент має системні, дієві знання з ОК, виявляє неординарні творчі здібності у освітньому процесі, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв’язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої обдарування та нахили у процесі вивчення ОК.

6. Самостійна робота студентів

Самостійна робота є обов’язковою для кожного студента; базується на вивченні та аналізі матеріалів із основних і додаткових літературних джерел; підготовці повідомлень й доповідей, виконанні практичних завдань й тестів.

Контроль якості виконання самостійної роботи студента здійснюється на семінарських заняттях шляхом усного та письмового опитування, виконання тестів по вивченому матеріалу.

Перелік тем для самостійного опрацювання

№	Зміст	Години	Форма результату
1	Інклюзивна освіта: поняття та принципи	4	Схема, глосарій
2	Нормативно-правове забезпечення	4	Таблиця нормативних актів
3	ООП, бар'єри та ресурси	4	Карта потреб і ресурсів
4	Роль соціального фахівця	5	Професіограма
5	Оцінювання потреб і кейс-менеджмент	5	Алгоритм / кейс
6	Індивідуальний план підтримки	5	Проект плану
7	Міждисциплінарна команда	5	Схема взаємодії
8	Робота з родиною	5	Пам'ятка
9	Соціалізація та адаптація	5	Мініпрограма
10	Технології соціальної роботи	5	Порівняльна таблиця
11	Профілактика булінгу і дискримінації	5	Профілактичний план
12	Безбар'єрність та універсальний дизайн	5	Аудит доступності
13	Кризова підтримка та ВПО	5	Алгоритм супроводу
14	Соціальне проєктування	4	Проект
	Разом	66	

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти під час самостійної роботи

1-2 бали – здобувач освіти виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена; самостійно відтворює більшу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати знання для виконання за зразком; користується додатковими джерелами.

3 бали – знання здобувача освіти є достатньо ґрунтовними, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює події з точки зору смислового взаємозв'язку, уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки та залежності між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями. Студент виявляє вміння рецензувати відповіді інших та опрацьовувати матеріал самостійно.

4 бали – здобувач освіти володіє глибокими та міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично

оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної освітньої діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну.

5 балів – здобувач освіти має системні, дієві знання, виявляє творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити й розв'язувати проблеми, самостійно здобувати та використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал в усній та письмовій формах; розвиває свої обдарування та нахили.

7. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Порядок подання та захисту ІНДЗ

1. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) є формою самостійної роботи здобувача вищої освіти, спрямованою на поглиблення, систематизацію та практичне застосування знань з освітнього компонента «Робота соціального фахівця в умовах інклюзивної освіти».

2. Звіт про виконання ІНДЗ подається у формі, визначеній викладачем: реферату, аналітичного огляду, презентації, тематичного повідомлення, соціально-психологічного проєкту, аналізу практичної ситуації, розроблення програми психолого-педагогічної підтримки тощо.

3. ІНДЗ подається викладачу не пізніше ніж за 2 тижні до підсумкового контролю або завершення семестру.

4. Оцінювання ІНДЗ здійснюється на заключному семінарському або практичному занятті на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом виконаної роботи. За потреби передбачається захист ІНДЗ у формі усного повідомлення, презентації, обговорення результатів дослідження або відповідей на запитання викладача.

5. Під час захисту здобувач вищої освіти має продемонструвати розуміння проблеми, уміння використовувати наукову термінологію, обґрунтовувати власні висновки, аналізувати потреби соціально вразливих груп населення та визначати доцільні напрями психолого-педагогічної підтримки.

6. Оцінка за ІНДЗ враховується під час визначення підсумкової оцінки з освітнього компонента. Максимальна кількість балів за ІНДЗ – 15.

Теми для ІНДЗ

1. Сутність інклюзивної освіти та її зв'язок із соціальною інклюзією.
2. Основні принципи інклюзивної освіти.
3. Інтеграція, інклюзія, сегрегація та ексклюзія.
4. Міжнародні стандарти права на інклюзивну освіту.
5. Нормативно-правове забезпечення інклюзивного навчання в Україні.
6. Поняття «особливі освітні потреби».
7. Види бар'єрів у доступі до освіти.

8. Ресурсний підхід у соціальній роботі з дітьми з ООП.
9. Професійна роль соціального фахівця.
10. Функції соціального фахівця в закладі освіти.
11. Етапи оцінювання потреб та кейс-менеджменту.
12. Принципи індивідуального плану підтримки.
13. Команда психолого-педагогічного супроводу.
14. Партнерська взаємодія з родиною.
15. Соціальна адаптація та соціалізація дітей і молоді з ООП.
16. Технології соціальної роботи.
17. Профілактика дискримінації та булінгу.
18. Безпечне освітнє середовище.
19. Універсальний дизайн та розумне пристосування.
20. Види безбар'єрності.
21. Соціальна робота з дітьми з ООП в умовах війни.
22. Психосоціальна підтримка.
23. Робота з ВПО з ООП.
24. Етапи проектування соціальної послуги.
25. Критерії та індикатори ефективності.

Критерії оцінювання ІНДЗ

При розробленні критеріїв оцінки за ІНДЗ береться за основу повнота і правильність виконання завдання, ступінь усвідомлення та розуміння студентом навчального матеріалу проблемного характеру; враховується здатність студента диференціювати, інтегрувати та уніфікувати отримані знання, застосовуючи наукову термінологію; уміння здійснювати самостійний пошук та використання додаткового матеріалу для глибокого, логічного і творчого аналізу вивченого; уміння творчо застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; мовленнєве оформлення відповіді тощо.

1 бал – здобувач освіти має початковий рівень знань і не виявляє інтересу до навчального матеріалу; механічно відтворює зміст відповідного параграфу підручника/посібника; копіює певне завдання без будь-яких власних висновків та узагальнень;

2 бали – здобувач освіти виявляє первинний інтерес до навчального матеріалу; має фрагментарні навички в роботі з підручником, але самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання;

3 бали – здобувач освіти знає близько половини навчального матеріалу і здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача; описує явища, процеси без пояснень їх причин; за допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, але слабо орієнтується в поняттях;

4 бали – здобувач освіти знає більше половини навчального матеріалу, розуміє основний навчальний матеріал, але відтворює його з помилками та неточностями; здатен з помилками й неточностями дати визначення основних понять; відповіді на додаткові питання непослідовні та нелогічні;

5 балів здобувач освіти має стійкі навички роботи з текстом підручника; може самостійно оволодіти більшою частиною навчального матеріалу; формулює поняття, наводить приклади, підтверджує висловлене судження одним-двома аргументами; здатен за необхідності використовувати наочні матеріали;

6 балів – здобувач освіти виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу; може поверхово аналізувати події, процеси, явища і робити певні висновки; відповідь його правильна, але недостатньо осмислена;

7 балів – здобувач освіти самостійно відтворює домінуючу частину навчального матеріалу; відповідає за планом, висловлює власну думку щодо теми, вміє застосовувати набуті знання при розв’язуванні психологічних задач; користується додатковими джерелами;

8 балів – здобувач освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал; розуміє основоположні теорії та факти, встановлює причинно-наслідкові зв’язки між ними; вміє застосовувати засвоєний матеріал у стандартних ситуаціях;

9 балів – здобувач освіти уміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних теоретичних положень; самостійно користується додатковими джерелами; свідомо контролює власні навчальні дії; правильно використовує термінологію; складає таблиці та схеми;

10 балів – знання здобувача освіти є достатньо повними; він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно описує певні явища з точки зору їх смислового взаємозв’язку; відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими фрагментарними неточностями;

11 балів – здобувач освіти уміє аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв’язки та залежності між явищами та фактами, розглядати виявлені закономірності, робити самостійні висновки; загалом належною мірою контролює власну освітню діяльність;

12 балів – здобувач освіти володіє глибокими та міцними знаннями, здатен використовувати їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та протиріччя процесів; робить аргументовані висновки; критично оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; використовує додаткові джерела та матеріали;

13 балів – здобувач освіти самостійно визначає окремі цілі власної освітньої діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об’єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну щодо власної;

14 балів – здобувач освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів-доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ;

15 балів – здобувач освіти вміє ставити й розв’язувати проблеми, самостійно здобувати та використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї; самостійно виконує науково-дослідну роботу; логічно і творчо викладає матеріал у будь-якій формі; активно розвиває свої обдарування та нахили; вільно висловлює перспективи у відповідній сфері досліджень.

8. Методи навчання

- лекція, пояснення, дискусія, мозковий штурм;
- аналіз нормативних документів та наукових джерел;
- аналіз кейсів і моделювання професійних ситуацій;
- робота в малих групах, фасилітація, дебати, взаємооцінювання;
- проєктне навчання.

9. Методи контролю

Педагогічний контроль здійснюється з дотриманням вимог об'єктивності, індивідуального підходу, систематичності і системності, всебічності та професійної спрямованості контролю:

- поточний усний та письмовий контроль;
- тестування;
- участь у семінарських дискусіях;
- аналіз професійних кейсів;
- самостійні завдання;
- презентація та захист ІНДЗ;
- підсумковий контроль – залік.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне опитування														Підсумковий тест 15 балів	ІНДЗ 15 балів	Сума 100 балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			

Відповідність національної шкали оцінювання академічної успішності шкалі ЄКТС

За шкалою ЄКТС	За національною шкалою	За шкалою оцінювання з навчальної дисципліни	Критерії оцінювання знань, умінь і навичок
A	Відмінно	90-100	- студент виявляє глибокі, міцні і системні знання навчально-програмового матеріалу;

			- володіє теоретичними основами дослідження проблем; - демонструє вміння самостійно знаходити і користуватися джерелами інформації, критично оцінювати окремі нові факти, явища, ідеї; - виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способів розв'язання практичних завдань.
В	Добре	82-89	- здобувач виявляє повні, ґрунтовні знання навчально-програмового матеріалу; - демонструє розуміння основоположних теорій і фактів, вміння аналізувати, порівнювати і систематизувати інформацію, робити певні висновки; - вільно застосовує матеріал у власній аргументації; - при виконанні практичних завдань допускає несуттєві помилки; - відповідь повна, логічна, обґрунтована, але містить несуттєві неточності.
С		75-81	- здобувач виявляє ґрунтовні знання навчально-програмового матеріалу, але вони носять, в основному, репродуктивний характер; - демонструє розуміння основоположних теорій і фактів, вміння аналізувати, порівнювати і систематизувати інформацію, робити певні висновки на основі отриманих знань; - при виконанні практичних завдань допускає окремі помилки; - відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.
Д	Задовільно	67-74	- здобувач виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, проте спостерігається їх недостатня глибина та осмисленість; - виявляє вміння частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати і робити певні, але неконкретні і неточні висновки.
Е		60-66	- здобувач виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, проте допускає неточності у їх розумінні; - допускає порушення логічності та послідовності викладу матеріалу;

			- не вміє пов'язати теоретичні положення з практикою.
FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	35-59	- здобувач фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; - має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє елементарні знання фактичного матеріалу; - відсутні уміння і навички в роботі з джерелами інформації; - не вміє логічно мислити і викласти свою думку.
F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	0-34	- не відтворює значну частину навчального матеріалу; - не вміє викладати матеріал; - не має уявлення про об'єкт навчання; - не володіє вмінням розв'язувати практичні завдання.

Критерії оцінювання за національною шкалою

Оцінка А «5» («відмінно») (90–100): здобувач освіти виявляє міцні, глибокі та системні знання навчально-програмованого матеріалу; відповідь студента повна, правильна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу; демонструє вміння самостійно знаходити та користуватися джерелами інформації, критично оцінювати окремі нові факти, явища, ідеї, встановлювати причинно-наслідкові та міжпредметні зв'язки, робити аргументовані висновки; користується широким арсеналом засобів доказів власної думки, вирішує складні проблемні завдання; виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способів розв'язання практичних завдань; творчо застосовує професійні вміння і навички; вміє пов'язати теорію з практикою; володіє культурою викладу інформації, мова студента грамотна.

Оцінка В «4» («добре») (82–89): здобувач освіти виявляє міцні, повні, ґрунтовні знання навчально-програмованого матеріалу; демонструє розуміння основоположних теорій і фактів, вміння аналізувати, порівнювати та систематизувати інформацію, встановлювати зв'язок з обраною професією та робити висновки; використовує загальновідомі докази у власній аргументації; вільно застосовує матеріал у стандартних ситуаціях; відповідь студента в цілому правильна, логічна та достатньо обґрунтована, однак при відповіді та виконанні практичних завдань допускає несуттєві помилки; рівень мовленнєвої культури відповідає загальноприйнятим нормам.

Оцінка С «4» («добре») (75–81): здобувач освіти виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, проте його знання

недостатньо глибокі та осмислені; відповідь на рівні загальних уявлень про предмет; демонструє деяке порушення логічності й послідовності викладу матеріалу; виявляє вміння частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити певні, але неконкретні й неточні висновки; не вміє пов'язати теоретичні положення з практикою; має фрагментарні навички в роботі з джерелами інформації; виявляє невисоку культуру викладу знань.

Оцінка Д «3» («задовільно») (67–74): здобувач освіти фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє елементарні знання фактичного матеріалу; викладає матеріал уривчастими реченнями, при відповіді допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коректування запитань; недостатньо володіє розумовими операціями; відсутні уміння і навички у роботі з джерелами інформації; не вміє логічно мислити та викласти свою думку.

Оцінка Е «3» («задовільно») (60–66): здобувач освіти має мінімально достатні знання з дисципліни, зі значними помилками; у загальному недостатньо орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не досить впевнено, з суттєвими помилками застосовує знання в практичних ситуаціях.

Оцінка FХ «2» («незадовільно») (35-59) (з можливістю повторного складання): здобувач освіти не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє навичок застосовування знань у практичних ситуаціях; демонструє; не виявляє творчі уміння застосування знань, навичок у навчально-дослідній та практичній діяльності.

Оцінка F «2» («незадовільно») (0–34) (з обов'язковим повторним курсом): здобувач освіти не має мінімально достатніх знань з дисципліни; погано або зовсім не орієнтується у теоретичних ключових поняттях змістового модуля, теми; не виявляє навичок застосовування знань у практичних ситуаціях.

Академічна доброчесність: Роботи (академічні есе, проєкти) студентів повинні бути їхніми оригінальними дослідженнями чи результатом власних міркувань. Відсутність бібліографічних покликань на свідомо використаний текст, запозичення та використання чужого тексту (академічний плагіат), фабрикування джерел, імітація дослідження, списування, ухилення від здачі письмових робіт у визначений термін без поважних причин є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі та поведінці студента є підставою для реагування викладача відповідно до відповідно до «Положення про академічну доброчесність в КОГПА ім. Тараса Шевченка», «Положення про запобігання плагіату та впровадження практики належного цитування у навчальному процесі КОГПА ім. Тараса Шевченка».

11. Методичне забезпечення

1. Робоча програма.
2. Опорні конспекти лекцій.
2. Навчальні посібники.

3. Тестові та контрольні завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

4. Засоби підсумкового контролю.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Беленька Г. В., Шевцова Н. Л. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами. Київ : Генеза, 2021. 281 с.
2. Гапон В. В., Шараєвська М. І. Тенденції розвитку інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти України. *Інтеграція системи освіти України в європейський освітній простір: зб. тез доп. VI Міжнар. наук.-практ. конф.* (м. Київ, 25 жовт. 2024 р.). Київ: ДНУ «Інститут освітньої аналітики», 2024. С. 38–41.
3. Гаяш О. В., Кляп М. І. Комплексний психолого-педагогічний супровід дітей з розладами спектру аутизму в умовах інклюзивного-ресурсного центру. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): збірник наукових праць*. Вип. 13. / за ред. О. Гаврилова, В. Синьова. Кам'янець-Подільський: ПП Медобори, 2019. С.37–47.
4. Гордійчук А. В., Фурман В. В., Фадєєва М. С. Інклюзивне навчання в закладах професійної освіти: організація, методи та очікувані результати : методичні рекомендації. Вінниця, 2025. 34 с.
5. Капська А. Й., Пеша І. В. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 232 с.
6. Колупаєва А., Таранченко О. Інклюзивна освіта: від основ до практики: монографія. Київ: АТОПОЛ, 2016. 152 с.
7. Міністерство освіти і науки України. Рекомендації щодо особливостей організації освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році : лист МОН України від 26.08.2025 № 1/17666-25. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/osvita-2/inklyuzivne-navchannya/dlya-fakhiivtsiv/metodichni-rekomendatsii-2/list-mon-26082025-117666-25-rekomendaciyi.pdf>
8. Національна стратегія розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року : схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 7 червня 2024 р. № 527-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527_2024-%d1%80#Text
9. Основи інклюзивної освіти. Навчально-методичний посібник /за заг. ред. Колупаєвої А.А. К: «А. С. К.», 2012. 308 с.
10. Шеремет М. К. Основи інклюзивної освіти : навчально-методичний посібник. Київ : Слово, 2020. 232 с.

Допоміжна

1. Матрос О. О. Система соціального захисту в Україні : навчальний посібник. Умань : Візаві, 2021. 175 с.
2. Миронова С. П. Нова українська школа: особливості організації освітнього процесу учнів початкової школи в інклюзивних класах : навчально-методичний посібник. Тернопіль : Астон, 2020. 176 с. URL: <https://kucprppkmr.od.gov.ua/konsultativna-pidtrimka/korisni-resursi/page/3/>

3. Матющенко І. Психолого-педагогічний супровід процесу адаптації школярів з інтелектуальними порушеннями в умовах інклюзивного навчання. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2023. № 111(3). С.32–49.
4. Потіщук О., Руденко Т. Інклюзивна освіта як складова соціальної роботи. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2021. № 1(6). DOI: 10.31499/2618-0715.1(6).2021.234128.
5. Соколова Г., Кравець Ю. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими потребами: організаційні і методичні аспекти. *Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови*. 2023. № 2 (23). С.178–195.
6. Фіголь Н. А. Робота соціального педагога в умовах інклюзивного навчання. *Збірник тез доповідей всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених (Тернопіль, 22-23 листопада 2024 р.) «Стратегії наукового пошуку в соціальній роботі, соціальній педагогіці та соціальній освіті: поліфункціональність ідей»*. 2024. 245 с. С. 212-217.
7. Шевців З. Теорія і методика професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи до роботи в інклюзивному середовищі загальноосвітнього навчального закладу : дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04. Рівне, 2017. 608 с.
8. Щербина Т. Є. Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в спеціальному закладі загальної середньої освіти: кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» / Т. Є. Щербина; наук. керівник к.б.н., професор О. В. Лаврикова; Міністерство освіти і науки України; Херсонський держ. ун-т., Педагогічний ф-т., Кафедра спеціальної освіти. Херсон: ХДУ, 2020. 52 с.
9. Яцюк І. Інклюзивна освіта в умовах сучасного загальноосвітнього навчального закладу. *Нова педагогічна думка*. 2012. № 2. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npd/2012_2/lyacuk.pdf.
11. UNICEF, Центр «Джерело», KfW. Набута інвалідність дитини. Поради батькам і фахівцям. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/documents/acquired-disability>

15. Інформаційні ресурси

1. <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivne-navchannya>
2. <http://education-inclusive.com/wp-content/docs/Navchalno-metodychnyj-posibnyk-Osnovy-Inklyuzyvnoyi-osvity.pdf>
3. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-%D1%80#Text>